

До реєстр. № 12326 від 16.12.2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 30 січня 2025 року (протокол № 121), розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання трудової міграції та усунення дискримінації у сфері трудових правовідносин, реєстр. № 12326 від 16.12.2024, поданий народним депутатом України Дануцою О.А. (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки метою законопроекту є створення умов для:

- залучення додаткового людського капіталу для відновлення країни після воєнних руйнувань;
- залучення іноземних інвестицій, необхідних для відбудови інфраструктури та економіки;
- посилення заходів безпеки для протидії можливим ризикам, пов'язаним із незаконною міграцією та злочинними елементами.

Для досягнення поставлених цілей законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про імміграцію», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та «Про зайнятість населення», відповідно до яких, зокрема:

надається нове визначення терміну «довгострокова віза» (*наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі дозвіл, необхідний для в'їзду іноземця та особи без громадянства на постійне місце проживання в Україну або з метою працевлаштування в Україні*);

передбачається, що квота імміграції може бути встановлена також для іноземців та осіб без громадянства, що прибули в Україну з метою працевлаштування на підставі довгострокових віз, та тимчасово перебувають в Україні на законних підставах більше трьох років;

встановлюється норма, відповідно до якої *не потребують оформлення дозволу на імміграцію протягом строку дії довгострокової візи іноземці та особи без громадянства, що прибувають в Україну з метою працевлаштування на підставі довгострокових віз у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Такі особи мають право звернутися для оформлення дозволу після*

спливу трирічного строку їх перебування на території України на законних підставах;

закріплюється положення, згідно з яким строк перебування в Україні може бути продовжено для осіб, що прибули в Україну з метою працевлаштування на підставі довгострокових віз – у випадку продовження трудових відносин з приймаючою стороною та за умови належного виконання взятих зобов'язань;

застосування праці громадян Російської Федерації, Республіки Білорусь, а також інших держав, визнаних такими, що становлять загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності і демократичному конституційному ладу та іншим національним інтересам України, здійснюються за погодженням із регіональними органами Служби безпеки України.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює до проекту Закону низку суттєвих зауважень змістовного характеру.

Міністерство фінансів України не підтримує законопроект та звертає увагу на те, що згідно зі статтею 43 Конституції України держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, тобто пріоритетом державної політики зайнятості населення є сприяння працевлаштуванню саме громадян України. Дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства *забезпечує захист права громадян України на працю та захист національного ринку праці від нерегульованого залучення іноземної робочої сили*. Скасування дозволу на застосування праці іноземців і надання іноземцям доступу до ринку праці України без жодних обмежень створить умови для безперешкодного, неконтрольованого працевлаштування на території України іноземців та осіб без громадянства. У разі недостатнього регулювання працевлаштування іноземців зростає ризик формування тіньового сектора економіки, а також зниження рівня соціальних гарантій для всіх категорій працівників у зв'язку із недотриманням вимог щодо страхових і пенсійних внесків.

Міністерство економіки України не підтримує проект Закону. Вказує, що скасування дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства *приведе до порушення взятих Україною міжнародних зобов'язань у сфері працевлаштування іноземних трудових мігрантів*; створюватиме сприятливі умови для функціонування міжнародних злочинних організацій із торгівлі людьми та використання України як транзитної території для перенаправлення нерегулярних мігрантів до країн Європейського Союзу.

Державна прикордонна служба України не підтримує проект Закону. Зазначає, що новації законопроекту *мають неузгодженість з низкою положень Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»* та не відповідають вимогам Директив Європейського Парламенту та Ради 2011/98 та 2024/1233.

Служба безпеки України вважає прийняття законопроекту недоцільним. Вказує, що *прийняття проекту Закону стане підґрунтям для активізації каналів нелегальної міграції, зруйнує існуючий механізм контролю за перебуванням і працевлаштуванням іноземців та осіб без громадянства на території України*, а також створить умови для інституту працевлаштування як

каналу незаконної легалізації без реального створення трудових відносин і, як наслідок, становитиме загрозу національній безпеці України.

Державна міграційна служба України також не підтримує законопроект. Зазначає, що доповнення Закону України «Про імміграцію» новою статтею 4-2 *«Особливості прибуття в Україну іноземців та осіб без громадянства, які прибувають з метою працевлаштування»* взагалі не відповідає предмету правового регулювання зазначеного Закону, який ніяким чином не регулює питання працевлаштування. Натомість підстави для перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, які прибули в Україну з метою працевлаштування, регулюються частиною четвертою статті 4, частиною четвертою статті 5 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», до яких законопроектом не вносяться зміни. Також зазначається, що законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства не містить такого поняття як *«іноземці, які тимчасово перебувають в Україні на законних підставах»*, який використовується в положеннях законопроекту.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету додатково висловили наступні зауваження до зазначеної законодавчої ініціативи. Частиною першою статті 4 Закону України «Про імміграцію» передбачено, що дозвіл на імміграцію надається іммігрантам, *категорії яких визначені в частинах другій і третій цієї статті*. Однією з категорій осіб, якій надається дозвіл на імміграцію і яка зазначена у частині другій статті 4 Закону України «Про імміграцію», є *висококваліфіковані спеціалісти і робітники, гостра потреба в яких є відчутною для економіки України*. Частиною першою статті 8 вказаного Закону визначено, що Державна служба зайнятості, щорічно, до останнього календарного дня поточного року, затверджує *перелік спеціальностей та вимоги до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції, на наступний календарний рік*. Таким чином, у контексті залучення до праці в Україні іноземців діюче законодавство встановлює право на імміграцію в Україну виключно для тих осіб, в яких дійсно є потреба для держави і які є висококваліфікованими спеціалістами.

Водночас законопроектом пропонується скасувати дозвіл на імміграцію для іноземців та осіб без громадянства, *«що прибувають в Україну з метою працевлаштування...»*. Відповідна норма жодним чином не пов'язується зі спеціалістами, яких потребує Україна. Такий підхід може становити ризики як для держави, так і для громадян України. Прибуття до України великої кількості іноземців різних професій, в тому числі тих, які не є дефіцитними, може мати зворотній ефект, протилежний до мети законопроекту, оскільки за таких обставин відтік за кордон кваліфікованих кадрів з числа громадян України лише збільшуватиметься.

Враховуючи значну кількість зауважень до законопроекту, беручи до уваги позиції центральних органів виконавчої влади, Комітет ухвалив наступне рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання трудової міграції та усунення дискримінації у сфері трудових правовідносин, реєстр. № 12326 від 16.12.2024, поданий народним депутатом України Дануцою О.А., включити до порядку денного тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України - голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Задорожний Андрій Вікторович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000F00C3100CB23DC00
Дійсний до: 02.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-25/3-2025/24687 від 30.01.2025

1796462